

Методика діагностики особистості на мотивацію до успіху Т. Елерса показала, що перший курс має середню мотивацію та занадто високий рівень, а на п'ятому курсі ми спостерігаємо протилежні показники, є студенти у яких низька мотивація. Однакова кількість студентів на обох курсах має помірно високий рівень мотивації.

В цілому результати тестування природничого факультету показали позитивні результати, у студентів є бажання навчатися, вони обрали спеціальність, яка їм подобається і мають намір працювати за нею, тому питання неспішності на першому та п'ятому курсі не актуальне.

Список використаних джерел:

1. Ильин Е. П. «Мотивация и мотивы» / Е. П. Ильин. – Санкт-Петербург: «Питер», 2000 г., 502 с.
2. Калошин В. Ф. Причины невдач учнів у навчанні / В. Ф. Калошин // Післядипломна освіта в Україні. – 2005. – № 2. – С. 68 – 72.
3. Макклелланд Д. К. Мотивация человека / Д. К. Макклелланд. – Санкт-Петербург: Питер, 2007. – 672 с.
4. Никулина И. В. Психологические особенности студенческого возраста: учебное пособие / И. В. Никулина.- Самара: Универс-групп, 2009, - 347 с.
5. Ніколаєва Є. А. Невстигаючі студенти як психолого-педагогічна проблема / Є. А. Ніколаєва // Молодий вчений. - 2015. - №3. - С. 824-827.

УДК159.9

Коваленко Н. В.

Психологічні аспекти рейтингової системи оцінки знань студентів

Анотація. У статті розглядаються особливості рейтингової системи оцінки знань студентів, умови ефективності контролю, психологічна роль оцінки. Наведено психологічні аспекти рейтингової системи, які впливають на її ефективність; роль викладача в успішній реалізації контролю учбової діяльності студента. Аналізуються недоліки даної системи оцінювання знань у вищій школі.

Ключові слова: рейтингова система, оцінка, ефективність, контроль, студент.

Аннотация. В статье рассматриваются особенности рейтинговой системы оценивания знаний студентов, условия эффективности контроля, психологическая роль оценки. Приведены психологические аспекты рейтинговой системы, которые влияют на ее эффективность; роль преподавателя в успешной реализации учебной деятельности студента. Анализируются недостатки данной системы оценивания знаний в высшей школе.

Ключевые слова: рейтинговая система, оценка, эффективность, контроль, студент.

Summary. The article deals with specifics of the rating system of knowledge evaluation, conditions of control efficiency, psychological part of the mark. Here are

psychological complexions of the rating system, which impact upon its efficiency; the part of the academician in the successful realization of student`s educational activities. The drawbacks of the given system of knowledge evaluation in the universities are analyzed.

Key words: rating system, mark, efficiency, control, student.

У вищих навчальних закладах України застосовують різні варіанти рейтингового контролю, що зумовлено новизною проблеми, специфікою навчальних дисциплін, різними підходами до розв'язання проблеми.

Рейтингова система передбачає визначення рівня оволодіння студентами змістом навчального матеріалу модуля, цілісного курсу, сформованості умінь і навичок [1].

Ефективність рейтингового контролю визначається багатьма факторами та умовами. Саме тому, **метою** нашого дослідження є визначення психологічних аспектів рейтингової системи оцінки знань та її недоліки.

Рейтингова система оцінювання знань передусім активізує самостійну роботу студента, робить її ритмічною і систематичною протягом семестру; краще мотивується навчально-пізнавальна діяльність, підвищується роль стимулювання самостійності, ініціативи, відповідальності, творчості у навчально-пізнавальній діяльності; підвищується об'єктивність оцінювання, майже цілковита незалежність від вдалої чи невдалої відповіді на заліку чи іспиті; значно зменшується психологічне навантаження під час іспиту. Крім того, вона дає змогу викладачеві здійснювати індивідуалізацію навчання та диференційований підхід до студентів, сприяє раціональному вибудовуванню студентом навчання протягом семестру, особливо під час заліково-екзаменаційних сесій [6].

Важливими умовами ефективності контролю і дієвості оцінки є чітка визначеність, об'єктивність і коректність норми, якою задаються умови успішності навчальної роботи та її очікувані результати. Вона має бути доступною, вільно вимірюваною і органічно застосовуваною. Задана норма не має бути ні завищеною, ні заниженою. Система навчання має забезпечувати реальні умови для її досягнення, здійснення. Непомірна завищеність норми викликає у студентів невпевненість у її досягненні, тривогу, байдужість. Занижені норми знижують активність студентів, викликають стан благодушності, несерйозного ставлення до досягнення норми, лінощі і неробство [3].

Дуже важливим фактором є підтримка викладача. Викладач допомагає студентові співвідносити його суб'єктивний досвід з науковим змістом професійних знань. Психологічна підтримка педагога полягатиме у тому, щоб активізувати продуктивні пізнавальні процеси: логічну пам'ять, самостійність мислення, творчу уяву тощо; підсилити особистісний смисл набутих знань для студента, враховуючи типові вікові та психологічні особливості студентів різних курсів; зберігати та розвивати позитивну "Я-концепцію" студента; включати у зміст завдань опис раціональних способів їх виконання, спонукати до самостійних пошуків індивідуальних способів отримання результату з гарантією обов'язкового підвищення рейтингової оцінки [4].

Суттєве значення має психологічна роль оцінки. Вона виконує дві основні функції: стимулюючу і орієнтувальну. Особливо важливою в психологічному плані є стимулююча функція, пов'язана зі спонукальним впливом на емоційно-вольову сферу особистості студента і, відповідно, сприяє якісному поліпшенню структури інтелекту особистості та пізнавальної діяльності студента, виконуючи і виховну функцію.

Нинішня суб'єктно-суб'єктна гуманістична педагогічна парадигма потребує від викладача коректності та поваги до людської гідності студента незалежно від його навчальних досягнень. Ніякими мотивами і причинами не можуть бути виправдані суб'єктивізм, несправедливість, грубість, нетактовність, перенесення оцінки знань, умінь, компетенційна особистість студента [3].

Суттєвим недоліком рейтингової системи оцінювання, є те, що її умови розробляються окремими навчальними закладами, факультетами або кафедрами. Проте існує принаймні два підходи до формування такої системи оцінювання. Перший передбачає, що максимальна сума балів, яку можна набрати з предмету, складає 100 балів. В другому підході максимальна кількість балів, яку студент може отримати з дисципліни, прирівнюється до 100%. Як в першому, так і в другому випадку, отримані бали розподіляються на чотири частини між основними елементами рейтингу: бали, котрі студент може отримати на контрольних заходах рубіжних зрізів; за участь в навчальному процесі (відвідування лекцій, ведення конспектів, робота на семінарах); за самостійну роботу; за рефлексію освітнього процесу. Розподіляються бали приблизно наступним чином: 20-25% відводиться на рубіжні зрізи, 30-35% - на аудиторну роботу й така ж кількість балів — на самостійну роботу й 10-20% на діяльність з самооцінки, рефлексії учбового процесу (ведення щоденника, написання есе, створення портфоліо й т. ін.) [2].

Щоб стимулювати активність студентів, посилити їх мотивацію в рейтинговій системі, передбачається введення штрафних і преміальних балів. Штрафні бали вводяться за пропуски обов'язкових занять без поважної причини, плагіат, несанкціоноване використання довідкової літератури, шпаргалок, несамостійне виконання індивідуального завдання, несвочасне його виконання. Призначення штрафних балів сприяє вихованню самодисципліни й відповідальності студентів. Преміальні бали нараховуються у вигляді заохочення за здачу роботи раніше встановленого терміну, за творчий, неординарний підхід до роботи, використання джерел, які не були зазначені викладачем. Додатковий бал може отримати студент, чия робота значною мірою відрізняється від решти робіт. Преміальний бал може бути нарахованим за конкретну роботу, а може й додаватися наприкінці семестру за активну систематичну роботу на семінарських заняттях, участь в дискусіях, розробці творчих проектів й т. ін [5].

Список використаних джерел

1. Артюшина М. В. Психологія діяльності та навчальний менеджмент : навч. посіб. / М. В. Артюшиної. — Київ: КНЕУ, 2008. — 336 с.

2. Котлярова О. О. Використання рейтингового оцінювання студентів за умов кредитно-модульної системи навчання / О. О. Котлярова // «Науковий вісник Донбасу» – 2011. – № 2 (14) – Режим доступу до журн. : <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN14/11kooksn.pdf>

3. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / А. І. Кузьмінський. – Київ: Знання, 2005. – 486 с.

4. Нікітіна І. В. Психологічні умови розвитку конкурентоспроможності випускника технічного університету : матеріали VII Міжнародної науково-методичної конференції [“Вища технічна освіта: проблеми та перспективи розвитку в контексті Болонського процесу”] / І. В. Нікітіна. – Київ: “Політехніка”, 2005. – С. 243 – 244.

5. Сергеева Е. В. Оценка учебных достижений студентов в контексте Болонского процесса: рейтинговая система : сборник научных статей по итогам всероссийской научно-практической конференции [“Управление качеством профессиональной подготовки специалистов в условиях перехода на многоуровневое образование”], (Волгоград, 22-25 сентября 2008 г.) / Е. В. Сергеева. – Волгоград : ВГПУ «Перемена», 2008. – 268 с.

6. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі : навч. посіб. / З. І. Слєпкань. – Київ: Вища шк., 2005. – 239 с.

УДК 159.9

Петрухін С. В.

Психологічні проблеми впровадження болонського процесу у виш навчання в Україні

Анотація. У статті висвітлено проблему впровадження Болонської конвенції у вищих навчальних закладах України. Одночасно розглянуті шляхи вирішення цих протиріч, які безпосередньо стоять на заваді успішної європеїзації української освіти.

Ключові слова: Болонська конвенція, адаптація, самоосвіта, розвиток, самовдосконалення.

Аннотация. В статье освещена проблема внедрения Болонской конвенции в высших учебных заведениях Украины. Одновременно рассмотрены пути решения этих противоречий, которые непосредственно препятствуют успешной европеизации украинского образования.

Ключевые слова: Болонская конвенция, адаптация, самообразование, развитие, самосовершенствование.

Summary. In the article the problem of implementation of the Bologna Convention in higher educational institutions of Ukraine. Simultaneously discussed ways to resolve these conflicts that directly impede successful Europeanization of Ukrainian education.

Keywords: Bologna Convention, adaptation, self-education, development and self-improvement.